

Afgørelser – Reg. nr.: 07719.00

**Fredningen vedrører: Holmegårds Mose - Ophævet
se 08041.00**

Domme

Taksationskommissionen 11-04-1988

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 30-10-1987

Fredningsnævnet 29-03-1985

Kendelser

Deklarationer

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Afgørelser af 30/10 1987 (ofn - 2635/85) om fredning af større mose. Landskab med naturvidenskabelig interesse. Status quo med adgang til pleje, bl. a. til bevaring og genskabelse af højmosearrealer, efter plejeplan, der skal udarbejdes. Delvis begrænsning af off. adgang.

Senere bilag: Skrivelse med kortudsnit af 6/9 1988 om rettelse til fredningskort.

Ophæver kendelse af 1985.

- Kendelse af 11/4 1988 (taks - 240/88) om erstatning.
- Kendelse af 29/3 1985 (nævn) om fredning af 452 ha.
- * - Afgørelse af 19/6 1989 (nævn - 23/89) - oprensning af grøft ikke anset i strid med fredning.
- Afgørelse af 19/6 1989 (nævn - 38/89) - tilladelse til selektiv sprøjtning mod Bjørneklo.
- Afgørelse af 19/6 1989 (nævn - 43/89) - sag om udsigts-/skydetårne udsat.

..2

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 30 / 10 19 87)

Fredningen omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

1m, 1ae Holmegård, Holme-Olstrup

9b Sibberup By, Fensmark

Gældende matrikulært kortbilag: 2635/85 + rettelsesblad

Se også REG. NR.:

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Afgørelse af 01.08.95 (nævn 15/95) - tilladelse til flytning af udsigtstårn nr. 4 i Holmegård Mose.

INDHOLDSFORTEGNELSE F O R T S A T

- Afgørelse af 4/10 1989 (ofn - 2635/85) - ændring af nævnsafgørelse af 19/6 1989 (23/89) - oprensning af grøft anses i strid med fredning. Den skete oprensning godkendes dog.
- Afgørelse af 17/4-1990 (nævn 43/89) genopførelse af udsigts- eller skydetårne i mosen
- Afgørelse af 21/3-1990 (Nævn 28/90) vedr. plejeforanstaltninger.
- Afgørelse af 2/5 1991 (nævn - 10/91) - godkendelse med ændringer af plejeplan.
- Afgørelse af 17/5 1991 (nævn - 10/91) - datoændring i godkendt plejeplan.
- Afgørelse af 19/12 1991 (ofn - 2635/85) - mindre ændring af godkendt plejeplan. Jfr. nævnsafgørelser af 2/5 og 17/5 1991 (nævn - 10/91).

TAKSATIONSKOMMISSIONEN>

TAKSATIONSKOMMISSIONEN
VEDRØRENDE NATURFREDNING

REG. NR. 7719

ADRESSE:

SLOTSMARKEN 13, 2970 HØRSHOLM
T.F. 02 76 53 76

Sag nr. 240. Fredning af Holmegårds mose.

Kendelse:

(Meddelt den 11. april 1988)

Overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987 om erstatning i anledning af fredningen af Holmegårds mose i Holmegård kommune, Storstrøms amt er indbragt for taksationskommissionen vedrørende naturfredning af ejeren af Holmegård gods, Christian Danneskiold Lassen.

Taksationskommissionen har den 18. marts 1988 besigtiget de fredede arealer.

Under besigtigelsen var ejeren repræsenteret af sin far, kammerherre F.A.Lassen. For godset mødte desuden landsrets-
sagfører Ernest Bohr, skovrider Anders H. Petersen og gods-
inspektør Busse.

Som repræsentant for Skov- og Naturstyrelsen deltog civil-
ingeniør Ib Køfod. Amtsrådets fredningsadministration var underrettet om besigtigelsen og havde givet tilsagn om at lade sig repræsentere, men havde ikke givet møde.

Som sagkyndig bistand for taksationskommissionen mødte foruden den vurderingskyndige konsulent, som særlig kyndig i skovbrugsspørgsmål fuldmægtig i statsskattedirektoratet, forstkandidat Stig Christensen.

For taksationskommissionen har landsretssagfører Bohr nedlagt påstand om, at der tilkendes ejeren af godset en yderligere fredningserstatning på 80.000 kr. Herom er i landsretssagfører Bohrs skrivelse af 18. november 1987 til taksationskommissionen anført følgende:

"....

I overfredningsnævnets kendelse om erstatningen er det på side 3 under punkt 1 anført: "Da et eventuelt nettooverskud ved salg af skoveffekter efter rydning af arealet ifølge plejebestemmelserne tilfalder ejeren, kan der ikke ydes erstatning for tabt realiseringsværdi."

Der står på det fredede areal en ikke ubetydelig træværdi, og ved skrivelse af 1. januar 1987 anmodede skovrider Anders H. Petersen overfredningsnævnet om tilladelse til at foretage skovning heraf. Det er ejerens skøn, at træet kunne være og i dag fortsat kan realiseres med en værdi af 80.000 kr.

Beløbet 80.000 kr. er opgjort på grundlag af, at der på de 40 ha er bevoksning på 14 ha, og at træmængden her andrager 50-60 rm pr. ha. Ved selvskoveres hjemtagelse af dette træ ville ejeren opnå en pris af 100 kr. pr. rm. 57 1/2 rm på 14 ha a 100 kr. andrager 80.500 kr.

Ved overfredningsnævnets skrivelse af 6. januar 1987 meddelte overfredningsnævnet, at rydningen af træbeplantningen kunne finde sted forudsat at alt fældet træ og kvas fjernes

fra mosen. Dette krav om fjernelse af alt ikke brugbart materiale fra mosen medførte efter ejerens opfattelse, at der ikke var økonomisk mulighed for at hjemtage træværdien. Udgifterne til fjernelse af den uudnyttelige del af træerne ville være så store, at der ikke ville være noget netto-provenu tilbage. Dette meddelte skovrider Petersen overfredningsnævnet....den 7. januar 1987.

Kravet om at uudnyttelige dele af træ og beplantning skal fjernes, er et krav, som følger af fredningen og plejebestemmelserne.

Ser man bort fra fredningen ville det være helt normalt, at man efter en fjernelse af den udnyttelige del af træmassen lod resten henligge. Det sker overalt i danske skove.

Fredningen medfører, at den vedmasse, som står på det pågældende areal, går tabt for ejeren, idet vedmassens værdi reelt vil medgå til at betale for en del af plejearbejdet, dels bortfjernelse af grene hidrørende fra de pågældende træer og efter overfredningsnævnets kendelse dels fjernelse af helt værdiløs beplantning, idet plejemyndighederne må antages at foretage det samlede plejearbejde under ét.

Efter fredningskendelsen skal ejeren alene have nettooverskudet ved plejen, og det er derfor ikke rigtigt, når det i erstatningsafgørelsen er forudsat, at værdien af træmassen vil tilfalde ejeren."

Efter besigtigelsen og på det i forbindelse hermed afholdte møde blev de anførte synspunkter nærmere uddybet.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Den i fredningsafgørelsen under § 6 nævnte plejeplan er endnu ikke udarbejdet. Taksationskommissionen må imidlertid lægge til grund, jfr. overfredningsnævnets skrivelse af 6. januar 1987, at det vil blive foreskrevet, at der ved skovning af træer på højmossearealet skal ske fjernelse ikke blot af de udnyttelige dele af vedmassen, men også af grene og kviste. Omkostningerne ved at bortskaffe kvaset vil påhvile godset, såfremt det vælger at gennemføre rydningen selv eller ved selvskovere. Sker rydningen ved amtsrådets foranstaltning, fragår udgiften til fjernelse af kvas ved beregningen af det nettooverskud, som ifølge fredningsbestemmelserne tilfalder godset.

Taksationskommissionen er på dette grundlag enig med ejeren i, at fredningsbestemmelserne medfører en nedgang i den realiseringsværdi, som den på arealet værende træbevoksning ville have haft, såfremt fredning ikke var sket. Ejeren har krav på erstatning herfor ud over den allerede tilkendte erstatning, som alene vedrører fremtidige hugstmuligheder og forringelse af jagtværdien.

Efter besigtigelsen finder kommissionen ikke grundlag for at betvivle, at udgiften ved fjernelse af kvas som følge af adgangs- og terrænforholdene ville overstige salgsprisen ved salg til selvskovere, som kommissionen er enig i vil kunne sættes til 100 kr. pr. rm.

Idet kommissionen herefter bemærker, at på den ene side godsets beregning af den udnyttelige vedmasse til 805 rm efter kommissionens opfattelse er noget i underkanten, men at der på den anden side ved godsets erstatningsberegning er set bort fra, dels at indtægter ved salg af vedmassen ville have været genstand for indkomstbeskatning, dels at fredningserstatningen kommer til udbetaling straks, medens

realiseringsværdien af bevoksningen uden fredningen formentlig ville være oppebåret over en årrække, finder kommissionen at kunne fastsætte den yderligere erstatning, der tilkommer ejeren, skønsmæssigt til 50.000 kr.

Herefter bestemmes:

Ud over den ved erstatningsafgørelse af 30. oktober 1987 fastsatte erstatning tilkommer der Holmegaard gods v/ Christian Danneskiold Lassen en erstatning på 50.000 kr.

Dette beløb forrentes som bestemt ved overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987.

I godtgørelse for juridisk og forstkyndig bistand under taksationskommissionens behandling af sagen tillægges der godset 8.000 kr.

J. Lunøe

Karl Nielsen

Flemming Tejmers

OVERFREDNINGSNÆVNET >

30/10-1987

Overfredningsnævnets afgørelse

af 30. oktober 1987

om fredning af Holmegårds Mose i Holmegård
Kommune, Storstrøms Amt (j.nr. 2635/85).

Fredningsnævnet for Storstrøms Amts Nordlige Fredningskreds har den 29. marts 1985 afsagt kendelse om fredning af 452 ha af Holmegårds Mose i Holmegård og Suså Kommuner. Fredningen har til formål at bevare Holmegårds Moses forskelligartede botaniske levesteder og den botaniske variation i området samt at give mulighed for, at der ved pleje kan skabes de bedst mulige livsvilkår for områdets plante- og dyreliv. Fredningssagen er rejst i 1978 af Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsområdet omfatter dels landets tredjestørste bevarede højmosearéal, dels arealer der repræsenterer samtlige danske kærtyper. Fredningsområdet er bl.a. på denne baggrund udpeget som en del af et større nationalt naturområde og som en del af et nationalt, biologisk interesseområde. Som levested for et meget rigt fugleliv er Holmegård Mose udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde i henhold til EF's direktiv af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle.

Området, der ligger i landzone, er ved regionplanen for Storstrøms Amtskommune henført under områder med væsentlige fredningsinteresser, hvor landskabets variation og indholdsrigdom skal sikres, og følsomme naturområder, herunder vådområder, skal beskyttes.

Fredningsnævnets kendelse er forelagt Overfredningsnævnet til efterprøvelse i medfør af naturfredningslovens § 25. Kendelsen er tillige for så vidt angår fredningens indhold påklaget til Overfredningsnævnet af ejerne, Holmegårds Gods og Gisselfeld Kloster, samt af Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Ornitologisk Forening.

Ejeren af Holmegårds Gods har principalt påstået fredningen indskrænket til det egentlige højmosseareal på ca. 27 ha og subsidiært nedlagt påstand om, at fredningsbestemmelserne ændres på væsentlige punkter.

Gisselfeld Kloster har ligeledes påstået fredningsbestemmelserne ændret.

Ejerne har især modsat sig bestemmelserne i fredningen om rydning af træopvækst uden for de 27 ha højmosse, og om at visse arealer skal henligge uden forstlige indgreb. Ejerne har endvidere modsat sig, at der gives offentligheden adgang til at færdes i området i videre omfang end det, der allerede følger af naturfredningslovens almindelige regler, og at der er tillagt Storstrøms Amtskommune ret til at foretage landskabspleje uden for de 27 ha højmosse.

Danmarks Naturfredningsforening har tilsluttet sig den arealmæssige udstrækning af fredningen, ligesom man har tilsluttet sig indholdet af fredningsbestemmelserne. Dog har Foreningen påstået, at arealerne, der succesivt ønskes ryddet, udvides til at omfatte 112 ha, samt at arealer, hvor successionen fortsættes uden forstlige indgreb, udvides til at omfatte 72 ha.

Dansk Ornitologisk Forening har påstået fredningsområdet udvidet bl.a. med Porsmose-engene, der sammen med Holmegårds Mose indgår i EF-fuglebeskyttelsesområdet.

Storstrøms Amtskommune og Miljøministeriet har tilsluttet sig Fredningsnævnets afgrænsning af fredningsområdet og fredningsbestemmelsernes indhold, men har tillige anbefalet, at der som led i landskabsplejen især af højmossearealerne ved fredningen gives mulighed for at regulere afstrømningen fra mosen for at kunne fastholde en højere vandstand i højmosseområderne i

sommerhalvåret. Naturfredningsrådet har ligeledes anbefalet, at der sker en begrænset hævning af vandstanden, der vil give højmosens naturlige plantevækst bedre voksemuligheder.

Ejeren af Holmegårds Mose har modsat sig, at fredningen giver mulighed for at hæve vandstanden i området, idet en hævning af vandstanden efter ejerens vurdering vil være ødelæggende for driften af mosen, herunder udnyttelse af trævæksten og jagten.

I sagens behandling har deltaget samtlige 10 medlemmer af Overfredningsnævnet.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Det tiltrædes, at Holmegårds Mose både landskabeligt og naturvidenskabeligt er af en sådan kvalitet, at området bør bevares og underkastes den fornødne pleje. Fredningsinteresserne og behovet for pleje er især knyttet til højmoosearealerne i områdets vestlige del samt til de forskellige kærtyper omkring de tidligere tørvegrave i områdets centrale og østlige dele. Arealerne i områdets nordlige del har overvejende karakter af skov, som der ikke er behov for at fastsætte fredningsbestemmelser for. Disse arealer samt Gisselfeld Klosters areal, matr.nr. 25 Spragelse, Herlufmagle, kaldet Tyvekrog, i områdets nordvestlige del bør derfor ikke medtages under fredningen.

Afgørelsen om fredningens geografiske omfang er truffet af et flertal på 9 medlemmer. Mindretallet på 1 medlem har stemt for at fastholde Fredningsnævnets afgrænsning af fredningsområdet.

Om fredningens indhold bemærkes enstemmigt:

Den helt overvejende del af det område, der er besluttet fredet, er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43, stk. 1 og 2, om beskyttelse af vådområder, herunder moser. Ifølge disse bestemmelser må ændringer af tilstanden kun ske med tilladelse fra Amtsrådet, hvis afgørelse kan

påklages til Miljøministeren af bl.a. Danmarks Naturfredningsforening. Med disse bestemmelser er der skabt en høj grad af sikkerhed for, at der ikke sker uønskede indgreb i vådområder. Der er derfor ikke behov for ved en fredning efter naturfredningslovens kapitel III at fastsætte specificerede forbud, der allerede følger af de nævnte lovbestemmelser, men kun bestemmelser om arealernes benyttelse og pleje, der supplerer naturfredningslovens § 43.

Fredningsinteresserne i området er især truet af bl.a. kraftig tilgroning. Det tiltrædes derfor, at der til supplerung af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43 indføres fredningsbestemmelser, der muliggør en af det offentlige foranstaltet naturpleje til sikring af de landskabelige og naturvidenskabelige værdier. Denne pleje skal foretages efter en plejeplan, der udarbejdes af Storstrøms Amtsråd i samråd med ejeren.

Det tiltrædes iøvrigt, at det på fredningskortet med særlig signatur viste skovareal, der grænser op til Fensmark Skov, skal henligge uden nogen form for forstlige indgreb. De på fredningskortet viste vildtagre tillades bibeholdt. Om offentlighedens adgang bestemmes, at adgangen sker efter bestemmelserne i naturfredningslovens § 55, stk. 2, om almenhedens færdsel i private skove bortset fra det ca. 40 ha store højmosseområde, hvor offentligheden skal have ret til at færdes efter bestemmelserne i naturfredningslovens § 56 om færdsel på udyrkede arealer.

Spørgsmålet om, hvorvidt en regulering af vandstanden i mosen skal kunne indgå som led i plejen af højmossearealerne har været genstand for en særlig vurdering under Overfredningsnævnets behandling af sagen. Storstrøms Amtskommune har, støttet af Miljøministeriet v/Skov- og Naturstyrelsen og af Naturfredningsrådet, anbefalet, at fredningen giver mulighed for at fastholde en passende høj vandstand i sommerhalvåret. Dette vil kunne ske ved at hæve afløbskoterne ca. 0,5 m i nogle nærmere angivne afvandingsgrøfter. Virkningen af sådanne foranstaltninger vil være, at mosetørven vil have bedre mulighed for ved sin sugeevne at holde vandet oppe i nærheden af mosens overflade. Dette vil gavne mosens naturlige plantevækst og samtidig medvirke til at hæmme den opvækst af især birk og andre træarter, der truer højmossearealernes botaniske værdier. Amtskommunen skønner, at den

foreslåede vandstandshævning, bortset fra den lavere væksthastighed for træerne, ikke vil have negative konsekvenser for området iøvrigt eller for arealer uden for mosen.

Amtskommunen og Skov- og Naturstyrelsen finder, at en vandstandshævning vil være af meget stor betydning for virkningen på længere sigt af den naturpleje i form af rydning af træopvækst, som iøvrigt bør iværksættes for at genskabe og bevare højmossearealerne.

Ejeren har heroverfor påstået, at en vandstandshævning på grund af de komplicerede til- og afstrømningsforhold i mosen vil få meget uheldige virkninger for trævæksten i områderne uden for højmossearealerne, ligesom færdselen på veje og stier i området vil blive vanskeliggjort af den højere vandstand. Også mulighederne for at drive jagt i området vil derfor blive påvirket i uheldig retning.

Om dette spørgsmål bemærkes:

En eventuel vandstandshævning som led i plejen af højmossearealerne har ikke indgået under Fredningsnævnets behandling af sagen, men er først fremført som et forslag under Overfredningsnævnets behandling af sagen.

Overfredningsnævnet vil ikke afvise, at en vandstandshævning kan være et egnet middel som led i plejen af højmossearealerne, eller at en vandstandshævning vil være gavnlig for genskabelse og bevaring af højmosens særlige plantesamfund. Der er imidlertid ikke under denne sag tilvejebragt sådanne oplysninger, herunder om de nøjagtige vandstandskoter, der bør fastholdes, at der med tilstrækkelig sikkerhed vil kunne træffes bestemmelse om, hvilke foranstaltninger til en vandstandsregulering der må foretages.

På grund af usikkerheden med hensyn til konsekvenserne for den øvrige del af mosen og de tilgrænsende arealer bør der derfor ikke ved denne fredningsafgørelse tillades nogen regulering af vandstanden i mosen.

Denne beslutning er truffet af et flertal på 7 af Overfredningsnævnets medlemmer. Mindretallet på 3 medlemmer har stemt for, at fredningen skal tillade, at vandstanden hæves som led i plejen af højmossearealerne.

Idet Fredningsnævnets afgørelse ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 326 ha store område, som er afgrænset på kortet, som hører til Overfredningsnævnets afgørelse (fredningskortet), og som helt eller delvis omfatter matr.nr. 1 m og 1 ae Holmegård, Holme Olstrup, og matr.nr. 9 b Sibberup, Fensmark:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at genskabe og opretholde de landskabelige og naturvidenskabelige værdier i Holmegårds Mose, herunder navnlig højmosearealerne, samt at regulere offentlighedens adgang til området.

§ 2. Bevaring af området.

Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand, hvis ikke andet er bestemt nedenfor.

§ 3. Arealernes anvendelse.

Det følger af § 2, at arealer, som henligger udyrkede, skal bevares i naturtilstand.

På de træbevoksede arealer skal skovdriften foregå ved naturlig selvforyngelse og selektiv hugst.

Løvskov må kun renafrives med maksimalt 2 ha om året.

Nåletræsbevoksninger skal fjernes, når træerne er hugstmodne.

Det på fredningskortet med særlig signatur viste areal skal henligge uden nogen form for forstlige indgreb.

De på fredningskortet viste eksisterende vildtagre kan bibeholdes.

Anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler samt gødskning er ikke tilladt. Opgravning af planter må ikke finde sted.

§ 4. Bebyggelse m.v. og andre anlæg.

Bebyggelse må ikke finde sted. Der må ikke etableres pelsdyr- eller fjerkræfarme, fasanerier eller drivhuse. Eksisterende fasanerier kan fornyes med fredningsnævnets tilladelse.

Der må heller ikke opsættes skure, boder, læskure eller campingvogne eller etableres andre faste konstruktioner eller anlæg. Det er dog tilladt midlertidigt at opstille arbejdsskure eller campingvogne i forbindelse med skovdriften, jagtudøvelse og tilsyn med arealerne.

Transformatorstationer, master eller skæmmende indretninger må ikke opsættes. Luftledninger må ikke føres hen over området, og ledninger må ikke nedgraves i området. Hegning må kun ske med tilladelse fra Fredningsnævnet.

§ 5. Veje.

Det følger af § 2, at der ikke må anlægges nye veje på de udyrkede områder. I den øvrige del af fredningsområdet kan der anlægges sådanne veje, som er nødvendige for skovdriften.

§ 6. Naturpleje.

Til opfyldelse af fredningens formål udarbejdes en samlet plejeplan. Planen udarbejdes af Storstrøms Amtsråd i samråd med ejeren.

Plejeplanen skal fortrinsvis omfatte de egentlige mosearealer, herunder det på fredningskortet viste højmosesareal, hvor al træbevoksning kan forlanges ryddet.

Ejeren har ret til selv at udføre den i planen bestemte pleje. Hvis ejeren ikke selv ønsker at foretage plejen, kan Storstrøms Amtsråd foretage plejen. Amtsrådets pleje sker uden udgift for ejeren. Et eventuelt nettooverskud ved plejen tilfalder ejeren.

Hvis der ikke kan opnås enighed om plejeplanens indhold, kan pleje kun iværksættes, hvis Fredningsnævnet godkender plejeplanen.

§ 7. Offentlighedens adgang.

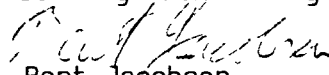
Offentligheden har kun ret til færdsel i området efter naturfredningslovens regler om almenhedens færdsel i private skove. I det på fredningskortet viste højmoserområde har offentligheden dog ret til at færdes efter naturfredningslovens regler om almenhedens færdsel på udyrkede arealer.

Fredningsnævnet kan med ejerens tilladelse give skoler og forskningsinstitutioner adgang til at benytte mosen i undervisnings- og forskningsøjemed.

§ 8. Dispensation.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-7 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

På Overfredningsnævnets vegne

Bent Jacobsen

viceformand

30/10-1987

Overfredningsnævnets afgørelse

af 30. oktober 1987

om erstatning i anledning af fredning af
Holmegårds Mose i Holmegård Kommune, Stor-
strøms Amt (sag nr. 2635/85).

Fredningsnævnet for Storstrøms Amts Nordlige Fredningskreds har den 29. marts 1985 afsagt kendelse om erstatning i anledning af den samtidigt besluttede fredning af 452 ha af Holmegårds Mose. Fredningsnævnet har tilkendt de to ejere, Gisselfeld Kloster og Holmegård Gods, en erstatning på ialt 397.560 kr. med renter.

Det fremgår af Fredningsnævnets kendelse, at erstatning er tilkendt med 800 kr. pr. ha, dog kun 400 kr. for arealer, der er omfattet af naturfredningslovens § 43. Derudover har Fredningsnævnet tilkendt erstatning for birkeskov, der kan fjernes som led i landskabsplejen, og for birkeskov, hvor der ikke må foretages nogen form for forstlige indgreb, med 5.000 kr. pr. ha. For arealer, der ikke er omfattet af naturfredningslovens § 43, og som må antages at være egnede til bevoksning med rødgran, har Fredningsnævnet tilkendt en særlig erstatning på 1.500 kr. pr. ha.

Fredningsnævnets kendelse er forelagt Overfredningsnævnet til efterprøvelse i medfør af naturfredningslovens § 25. Erstatningsfastsættelsen er tillige påklaget til Overfredningsnævnet af ejerne med påstand om en væsentlig forhøjelse af de tilkendte erstatninger.

Overfredningsnævnet har under sagens behandling truffet beslutning om at begrænse fredningsområdets udstrækning, så at det ikke omfatter Gisselfeld Klosters areal matr.nr. 25 Spragelse, Herlufmagle, og således at arealer i områdets nordlige del tilhørende Holmegårds Gods udgår af fredningen.

Gisselfeld Kloster har på denne baggrund frafaldet krav om erstatning, medens Holmegård Gods har revideret sit erstatningskrav og forlangt en erstatning på 568.000 kr. under den forudsætning, at fredningen ikke giver adgang til at foretage nogen regulering af vandstanden i mosen. Hvis fredningen tillader, at vandstanden hæves i mosen, er der forlangt en erstatning på ialt 1.118.000 kr.

Erstatningskravene er for så vidt angår tabet som følge af nedgang i vedproduktionen baseret på skovøkonomiske beregninger under anvendelse af en kalkulationsrente på 4 % p.a.

For så vidt angår erstatningskravet for forringelse af jagtværdien er der gået ud fra, at jagtværdien på højosearealet vil blive forringet med ca. 25 % til en nedgang i jagtlejen med 50 kr. pr. ha årligt. Dette tab er kapitaliseret med 25 svarende til en rentefod på 4 % p.a.

I sagens behandling har deltaget samtlige 10 medlemmer af Overfredningsnævnet.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Overfredningsnævnet har ved anden afgørelse af dags dato tiltrådt fredningen af Holmegårds Mose, men begrænset fredningsområdets udstrækning som nævnt ovenfor. Af fredningsbestemmelserne er det navnlig bestemmelserne om naturpleje samt bestemmelserne om, at et areal på 2.63 ha skal henligge uden forstlige indgreb, og at løvskov kun må renafrives med maksimalt 2 ha om året, der har betydning for erstatningsfastsættelsen, medens de øvrige fredningsbestemmelser må anses for lidet tyngende.

Det må ligeledes lægges til grund, at ca. 300 ha ud af de ca. 326 ha, der nu er omfattet af fredningen, er omfattet af naturfredningslovens § 43.

Erstatning bør derfor ikke fastsættes på grundlag af takster pr. ha, men ud fra en samlet vurdering af det tab, som fredningen skønnes at påføre ejeren som følge af nedgang i vedproduktionen og forringelse af jagtmulighederne.

Ved fastsættelsen af erstatningen for tab ved vedproduktion kan der kun tillægges de skovøkonomiske beregninger en vis vejledende værdi. Det er endvidere Overfredningsnævnets opfattelse, at der ved beregningerne af det tab, der påføres ejeren som følge af fredningsbestemmelserne, bør tages udgangspunkt i en noget højere kalkulationsrente (realrente) end de 4 %, som erstatningskravet er baseret på. Ved kapitaliseringen af tabet ved forringelse af jagtmulighederne bør i dette tilfælde dog højst anvendes en faktor 10.

Ud fra disse forudsætninger kan erstatningen til Holmegård Gods for fredningen af arealer af Holmegårds Mose fastsættes til følgende beløb:

1. Højmosearealet.

Tab ved vedproduktion på ca. 40 ha, hvoraf ca. 14 ha for tiden er bevokset	40.000 kr.
Forringelse af jagt samme sted	20.000 kr.

Da et eventuelt nettooverskud ved salg af skoveffekter efter rydning af arealet ifølge plejebestemmelserne tilfalder ejeren, kan der ikke ydes erstatning for tabt realiseringsværdi.

2. Arealer, der skal henligge uden forstlige indgreb.

Erstatningen fastsættes skønsmæssigt til	40.000 kr.
--	------------

3. Arealer, hvor der kunne dyrkes nål.

På grund af usikkerheden med hensyn til bonitet, omdriftsalder og tidspunktet for konvertering til nål fastsættes erstatningen skønsmæssigt til 50.000 kr.

4. Restareal.

Under hensyn til, at forbudet mod renafdrift af mere end 2 ha årligt kan betyde visse ulemper for driften, og at plejebestemmelserne i perioder kan betyde en forringelse af jagtmulighederne, kan erstatningen fastsættes til 50.000 kr.

Ialt erstatning 200.000 kr.

=====

Erstatningen forrentes efter naturfredningslovens § 19, stk. 4, 1. punktum, fra den 29. marts 1985 (datoen for Fredningsnævnets afgørelse) med en årlig rente, der er 1 % højere end den af Danmarks Nationalbank til enhver tid fastsatte diskonto.

Fredningsnævnet har til godtgørelse af udgifter til sagkyndig bistand tilkendt Gisselfeld Kloster 5.500 kr. og Holmegård Gods 20.000 kr.

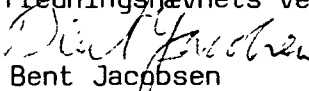
I godtgørelse for sagkyndig bistand under Overfredningsnævnets behandling af sagen tillægges der Gisselfeld Kloster 10.000 kr., der udbetales direkte til landsretssagfører Rudolf Sand, medens Holmegård Gods tillægges 25.000 kr., der udbetales direkte til landsretssagfører Ernest Bohr.

Det samlede erstatningsbeløb på 200.000 kr. med renter og de tillagte omkostningsbeløb på ialt 60.500 kr. udredes med 75 % af staten og 25 % af Storstrøms Amtskommune.

Overfredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålene kan påklages til Taksationskommissionen vedrørende Naturfredning (adr.: Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm) af ejeren. Afgørelsen kan endvidere påklages af Miljøministeriet og Storstrøms Amtsråd.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, Overfredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende. Størrelsen af de tilkendte omkostningsbeløb kan dog ikke påklages til Taksationskommissionen, jfr. naturfredningslovens § 31.

På Overfredningsnævnets vegne

Bent Jacobsen

viceformand

OVERFREDNINGSNÆVNET >

FREDNINGSNÆVNET >

Under denne sag har Danmarks Naturfredningsforening den 19. december 1978 rejst sag om fredning af Holmegårds Mose, der omfatter arealer af matr. nr. 1-m og 1-ae Holmegård, Holme Olstrup og 9-b Sibberup, Fensmark under Holmegård Gods, tilhørende fru Elisabeth Lassen, samt matr. nr. 25 Spragelse, Herlufmagle tilhørende Gisselfeld Kloster. Hele arealet, der i den oprindelige fredningspåstand udgjorde 472,8 ha, er beliggende i landzone.

Som begrundelse for fredningen er anført, at mosen repræsenterer den biotype, der benævnes højmose. Den har oprindeligt været en sø, der med tiden er tilvokset med en sumpvegetation. Senere har en højmosevegetation bredt sig over de ældre tørvelag. Nu er tørvene vokset op til en højde på 3-4 m over den oprindelige søbund, og birk har i stort omfang koloniseret mosen. I dag findes der i Holmegårds Mose to mindre arealer på tilsammen 27 ha tilbage af den oprindelige højmosevegetation. Dette må betragtes som noget enestående, idet der i Danmark kun findes 5 større moser med intakt højmosevegetation, af hvilke Holmegårds Mose er den trediestørste. Af mosens areal udgør ca. 92 ha et stort antal tørvegrave, der er af stor interesse, da de viser forskellige typer af kær, afhængig af dybden og næringsforholdene for planterne. Et areal på ca. 140 ha er bevokset med birkeskov, der er slutstadiet i højmosens udvikling, og derfor er af stor interesse, også under hensyn til at store sammenhængende birkeskove er sjældne i Danmark. Forskellige undersøgelser har vist, at mosen i såvel botanisk som ornithologisk og entomologisk henseende må betragtes som enestående her i landet. I den landskabsanalyse fredningsplanudvalget udarbejdede i 1976 er Holmegårds Mose betegnet som et af kerneområderne med koncentration af naturvidenskabelige interesser.

Såvel Holmegård og Suså kommuner som Storstrøms amtskommune har anbefalet, at fredningen gennemføres.

Ejerne har erklæret sig indforstået med fredning af de egentlige højmossearealer, men har modsat sig fredningsmæssige indgreb med hensyn til de øvrige arealer, navnlig de skovbevoksede arealer, idet de foreslåede indgreb er uforenelige med rationel skovbrugsdrift. Forbud mod opstilling af foderhuse og skydetårne og plantninger af hensyn til vildtet vil nedsætte den jagtmæssige værdi af arealerne betydeligt. I det hele finder ejerne den foreslåede fredning overflødig, da ejerne ved driften af arealerne altid har tilgodeset landskabelige og naturhistoriske interesser.

Nævnet har foretaget besigtigelser og har afholdt møder med de interesserede, ligesom der har været ført forhandlinger med ejernes repræsentanter med henblik på eventuel lempelse af fredningsbestemmelserne. I forbindelse med forhandlingerne er visse arealer, der hovedsagelig er bevokset med ældre nåletræsplantninger, udtaget, således at det af nærværende kendelse omfattede areal ialt udgør 452 ha.

Idet nævnet finder, at området er fredningsværdigt såvel af rekreative og landskabelige som af naturvidenskabelige grunde, vil fredningspåstanden være at tage til følge med de ændringer i områdets afgrænsning, der fremgår af det vedhæftede kort. Det bemærkes herved, at nævnet finder, at området ikke er tilstrækkeligt beskyttet ved lovgivningens generelle bestemmelser.

På kortet er med særlig signatur angivet arealer, der skal ryddes successivt som nedenfor bestemt, samt arealer, hvor successionen kan fortsættes uden forstlige indgreb.

Iøvrigt skal der for de således fredede arealer gælde følgende:

1. Holmegårds Mose skal friholdes for ydre indgreb, der kan påvirke moseområdets naturvidenskabelige og landskabelige værdier i negativ retning.

2. Bebyggelse må ikke finde sted, ligesom skure, boder, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger, herunder fasanerier, skydeplatforme m.m. ikke må opstilles. Fornyelse af samme må kun ske med fredningsnævnets tilladelse. Det er dog tilladt midlertidigt at opstille arbejdsskure i forbindelse med skovdriften.
3. Området må ikke benyttes til camping.
4. Losse- eller oplagspladser må ikke etableres, ligesom der ikke må henkastes affald.
5. Hegning må kun ske efter tilladelse af fredningsnævnet.
6. Afvanding, dræning, udgrøftning eller indgreb, der på anden måde kan sænke mosens vandstand må ikke finde sted.
7. Området må ikke yderligere opdyrkes, og der må ikke foretages nogen form for jordbehandling af tørveoverfladen. Der må ikke gødskes eller anvendes kemikalier til ukrudts- eller skadedyrsbekæmpelse uden tilladelse fra fredningsnævnet.
8. Beplantning i mosen med træer eller buske er ikke tilladt. På de træbevoksede arealer skal skovdriften foregå ved naturlig selvforryngelse og plukhugst. Løvskov kan drives med renafdrifter på maksimalt 2 ha. Nåletræsbevoksninger skal fjernes, når træerne er hugstmodne. På det på kortet med særlig signatur viste areal skal successionen fortsætte uden nogen form for forstlig indgreb.
9. Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning. Veje må ikke etableres, herfra dog undtaget almindelige markveje, der følger det naturlige terræn.
10. Offentligheden har adgang til at færdes til fods indenfor det fredede areal. Fredningsnævnet kan dog efter indstilling fra Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening forbyde færdsel i nærmere afgrænsede, mindre dele af mosen, når naturhistoriske hensyn taler herfor.

11. Fredningsnævnet kan efter forudgående samråd med ejeren give skoler og forskningsinstitutioner tilladelse til at benytte mosen i undervisnings- og forskningsøjemed.
12. Amtsrådet kan uden udgift for ejeren lade udføre nødvendig landskabspleje for at bevare mosens naturtilstand, herunder kan der bl.a. foretages rydning af al træagtig vegetation på det på kortet med særlig signatur viste areal.

Denne kendelse forelægges Overfredningsnævnet til prøvelse i henhold til naturfredningslovens § 25.

Forelæggelsen medfører ingen ankebehandling, og ankeberettigede, der ønsker kendelsen ændret må påanke kendelsen til Overfredningsnævnet, AMALIEGADE 13.

1256 København K inden 4 uger underretning om kendelsen er modtaget.

Kendelsen tinglyses på matr.no.1-m og 1-ae Holmegård, Holme Olstrup og 9-b Sibberup, Fensmark med prioritet forudfor pantegæld og andre rettigheder af privatretlig oprindelse.

Med hensyn til offentligretlige rettigheder, herunder landbrugsnoteringer m.v. henvises til tingbogen.

KURT ANDERSEN.

VAGN HANSEN.

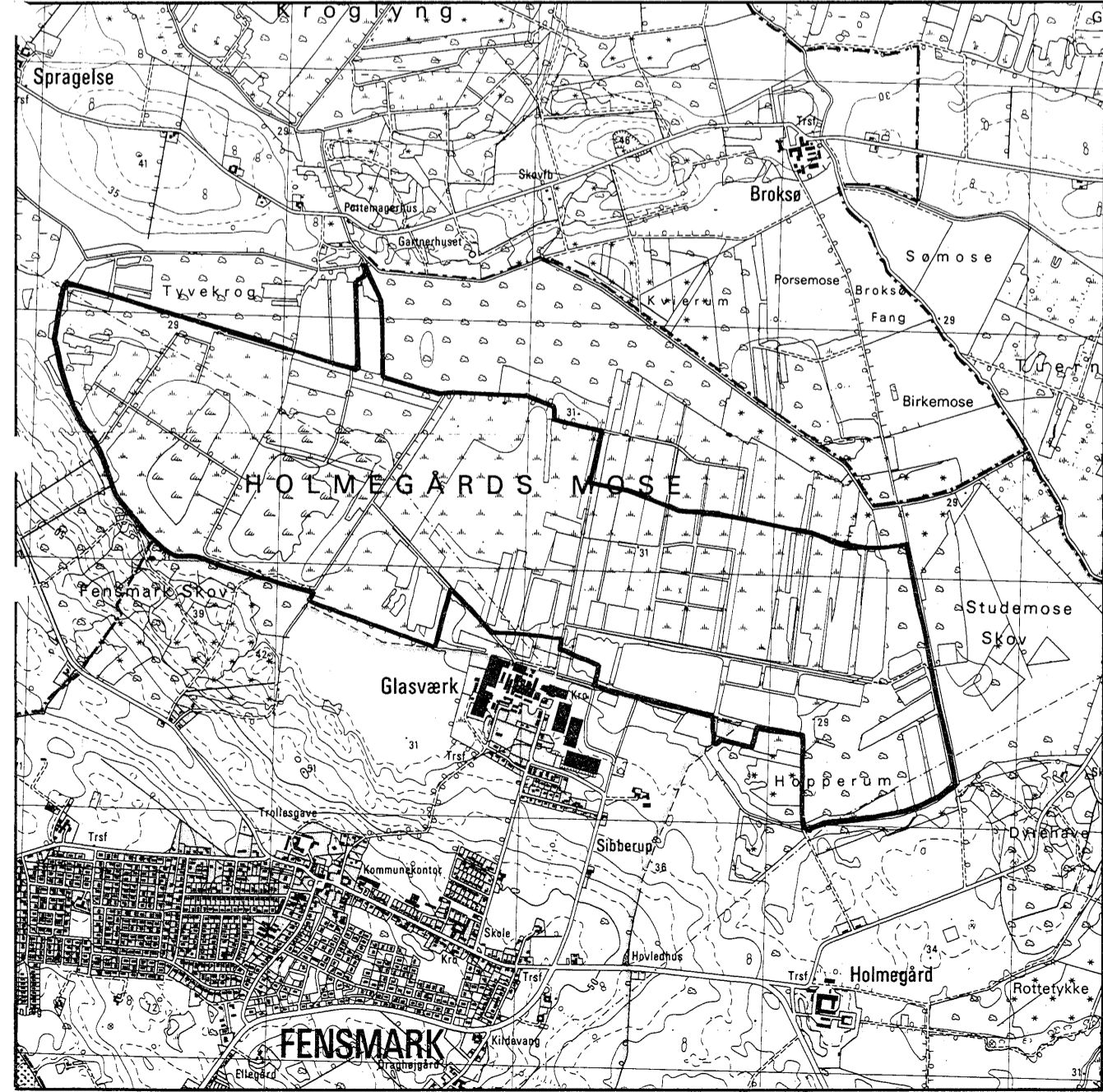
KAJ M. NIELSEN.

Kurt Andersen Vagn Hansen Kaj M. Nielsen

KORT >

Oversigtskort. Udsnit af kortbladene 1512, IV SV og NV.

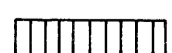

Grundmateriale: Geodætisk Institut (A83). Copyright. 1:25.000

**FREDNINGSKORT
HOLMEGÅRDS MOSE**

OVERFREDNINGSNÆVNETS
fredningsafgørelse af Oktober
1987 i sag nr. 2635/85

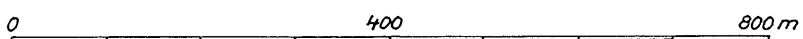
Naturfredningslovens bygge- og beskyttelseslinier er ikke indtegnet.

Signaturforklaring:

- Fredningsgrænse.
- Tørveskær.
- Areal der successivt ønskes ryddet.
- Areal hvor successionen fortsættes uden forstlig indgreb.

① Løbe nr. anvendt under sagen

Mål: 1:8.000

Holmegårds Mose.

Arealer af:
Holmegård, Holme-Ølstrup, Holmegård kommune.
Sibberup by, Fensmark, Holmegård kommune.
Spragelse by, Herlufmagle, Suså kommune.
Storstrøms amt.

NB: Se rettelses-
blad af 6/9
1988

REG. NR. 07719.000

Grundkort udarbejdet af Storstrøms amtskommune-
amtsfredningsinspektoratet juli 1984.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 07719.00

Dispensationer i perioden: 06-09-1988 - 01-08-1995

Fredningsregistret
Slotsmarken 13
2970 Hørsholm

Den 06.09.88

J.nr. 2635/85

Vedr. fredning af Holmegårds Mose i Holmegård Kommune, Storstrøms Amt.

Overfredningsnævnet har i sin afgørelse af 30. oktober 1987 om fredning af Holmegårds Mose bestemt, at de på fredningskortet viste eksisterende vildtagre kan bibeholdes, jfr. § 3, 6. pkt., i afgørelsen.

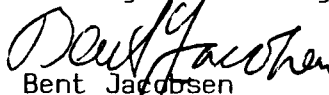
Fredningskortet viser to vildtagre beliggende på matr.nr. 1 m midt i fredningsområdet.

Overfredningsnævnet er senere af Holmegård Gods blevet gjort bekendt med, at der yderligere findes en vildtager på matr.nr. 1 æ lige vest for Svenskevejen, som ejeren ønsker medtaget på fredningskortet.

Hvis Overfredningsnævnet havde haft kendskab til den nævnte vildtagers eksistens, da man behandlede fredningssagen, ville den være blevet medtaget på fredningskortet.

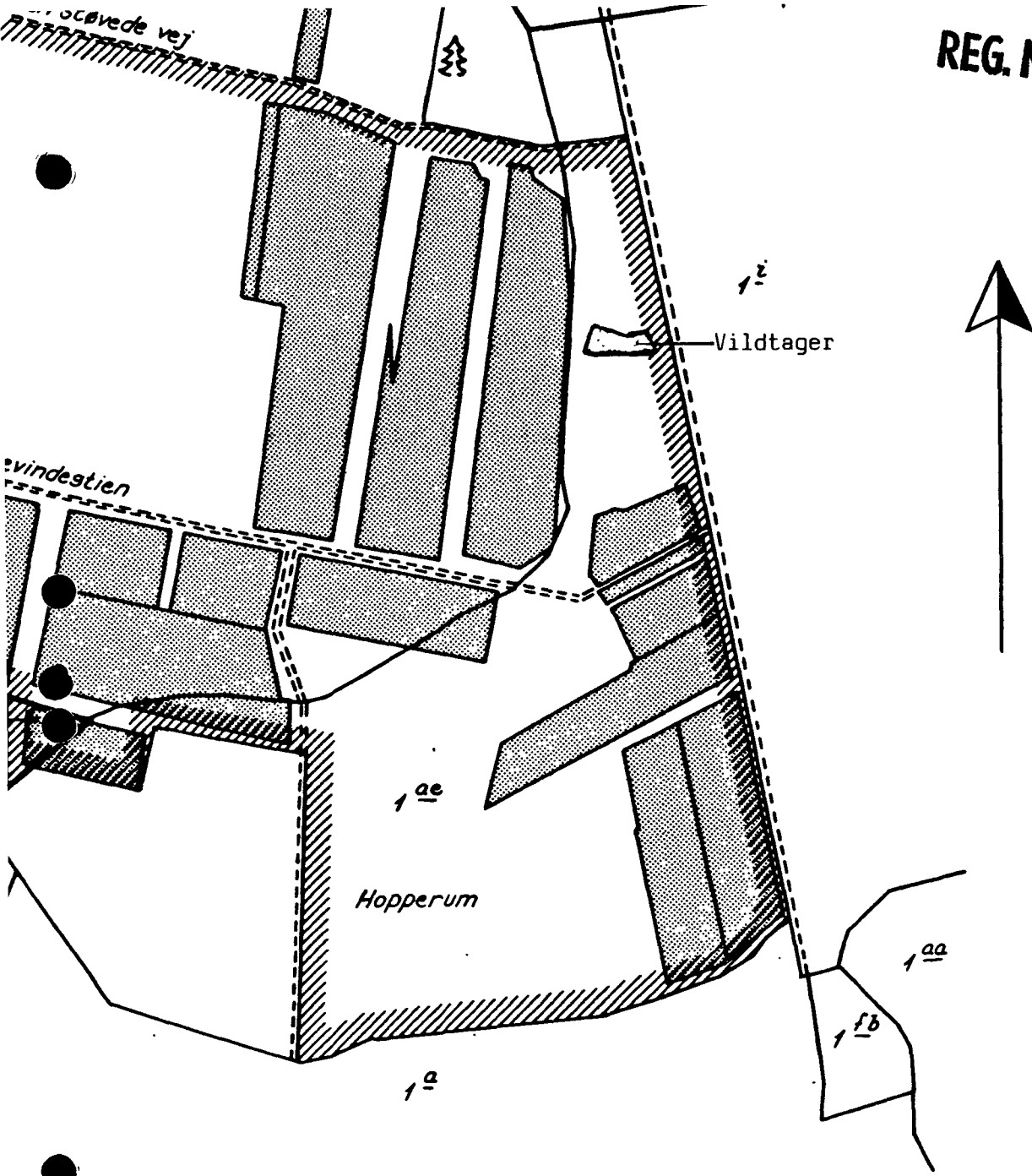
Overfredningsnævnet har derfor besluttet at indtegne vildtagren på matr. nr. 1 æ Holmegård, Holme-Olstrup, på et udsnit af fredningskortet, der hermed følger med rettelsen indtegnet.

På Overfredningsnævnets vegne

Bent Jacobsen
viceformand

REG. NR.

7719

Holmegårds Mose.

Arealer af:

Holmegård, Holme-Olstrup, Holmegård kommune.

Sibberup by, Fensmark, Holmegård kommune.

Spragelse by, Herlufmagle, Suså kommune.

Storstrøms amt.

FREDNINGSKORT HOLMEGÅRDS MOSE

OVERFREDNINGSNÆVNETS
fredningsafgørelse af Oktober
1987 i sag nr. 2635/85
Med rettelse af 6 Sept. 88.

Grundkort udarbejdet af Storstrøms amtskommune
amtsfredningsinspektoret juli 1984.

År 1989 den 19. juni afholdt nævnet besigtigelse i Holmegaard Mose.

Til stede var nævnets formand, dommer Ulf Andersen og det amtskommunale medlem Vagn Hansen.

Der foretoges

Fr.s. 23/89

Ansøgning om tilladelse til oprensning af grøften langs midtervejen i Holmegaard Mose.

Det lokalvalgte medlem havde meddelt, at han ikke kunne give møde.

Der fremlagdes:

- Skrivelse af 3/4 1989 med bilag fra Brattingsborg og Holmegaard Godskontor med påtegningsskrivelse af 18/5 1989 fra Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret.

For Brattingsborg og Holmegaard Godskontor mødte F. A. Lassen, Christian Lassen og godsinspektør Busse.

For Storstrøms amtskommune mødte Iver Matzen og David Trier Frederiksen.

For Holmegaard kommune mødte Henrik Wejdling.

Ejerrepræsentanterne redegjorde med udgangspunkt i ansøgningskrivelsen for ansøgningen. Hvis der ikke foretages oprensning vil vandstanden stige og kørsel på midtervejen og områderne heromkring vil - bortset fra perioder med frost - være stort set umulig, med den følge at skovdrift vil blive vanskeliggjort.

Iver Matzen redegjorde med udgangspunkt i påtegningsskrivelsen af 18/5 1989 for amtets stilling. Spørgsmålet om oprensning af grøften er ikke direkte omtalt i Overfredningsnævnets kendelse af 30/10 1987, men af § 2 i nævnte kendelse fremgår, at "arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand". Dette må betyde, at skovdriften skal foregå under de forhold, herunder afvandingsforhold, som der var på fredningstidspunktet.

Henrik Wejdling bemærkede, at en almindelig vedligeholdelse af et vandløb i form af oprensning ikke kræver tilladelse efter vandløbslov-

givningen.

Grøften ved midterkanalen blev besigtiget. Fortsættelsen af grøften - uden for det fredede område - var for omkring 2 år siden blevet oprenset.

Nævnet skal udtale:

Spørgsmålet om evt. oprensning af grøften er uomtalt i Overfredningsnævnets kendelse af 30/10 1987.

Som følge heraf findes det betænkeligt alene på baggrund af kendelsens § 2 at statuere, at den ansøgte oprensning, der efter det oplyste alene tilsigter en almindelig vedligeholdelse af grøften, er i strid med Overfredningsnævnets kendelse og dermed kræver dispensation.

Ulf Andersen.
fmd.

JUR/bk

Fremsendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Storstrøms amts nordlige fredningskreds.

Vordingborg, den 22. juni 1989.

Ulf Andersen.
fmd.

Udskriften er sendt til:

Brattingsborg og Holmegaard Godskontor, 4684 Holme-Olstrup,
Holmegaard kommune, Elmevej 1, Fensmark, 4700 Næstved,
Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret, Parkvej 37, 4800 Nyk. F.,
Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.,
Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm.

UDSKRIFT

AF

FORHANDLINGS PROTOKOL FOR FREDNINGSNÆVNET I
STORSTRØMS AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS

År 1989 den 19. juni afholdt nævnet besigtigelse i Holmegaard Mose.

Til stede var nævnets formand, dommer Ulf Andersen og det amtskommunale medlem Vagn Hansen.

Der foretoges

Fr.s. 38/89

Ansøgning om dispensation fra fredningsdeklarationen (§ 3) Vedrørende Holmegaard Mose til bekæmpelse af "bjørneklo".

Det lokalvalgte medlem havde meddelt, at han ikke kunne give møde.

Der fremlagdes:

- Skrivelse af 10. maj 1989 fra Brattingsborg og Holmegaard Godskontor med påtegningsskrivelse af 18. maj 1989 fra Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret.
- Skrivelse af 24. maj 1989 med bilag fra Brattingsborg og Holmegaard Godskontor.

Bil. For Brattingsborg og Holmegaard Godskontor mødte F. A. Lassen, Christian Lassen og godsinspektør Busse.

For Storstrøms amtskommune mødte Iver Matzen og David Trier Frederiksen.

For Holmegaard kommune mødte Henrik Wejdling.

Ejerrepræsentanterne redegjorde for ansøgningen og den ønskede bekæmpelsesmåde. Der ville ske selektiv sprøjtning af planterne med midlet "roundup" ved hjælp af bærbar sprøjte.

~~Foto venter~~

10520/89.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 1211/5-0001
AKL nr. 4

Iver Matzen redegjorde med udgangspunkt i påtegningsskrivelsen af 18. maj 1989 for amtskommunens synspunkter. Efter omstændighederne kunne amtet acceptere at der skete pletsprøjtning med "roundup".

Henrik Wejdling bemærkede, at kommunen kunne tiltræde amtskommunens synspunkter.

Enkelte områder med bjørneklo besigtigedes.

Nævnet meddelte tilladelse til, at der skete bekæmpelse af "bjørneklo" ved selektiv pletvis sprøjtning med bærbar håndsprøjte med midlet "roundup".

Ulf Andersen.
fmd.

JUR/bk

År 1989 den 19. juni afholdt nævnet besigtigelse i Holmegaard

Mose.

REG. NR. 0 7719.000

Til stede var nævnets formand, dommer Ulf Andersen og det amtskommunale medlem Vagn Hansen.

Der foretoges

Fr.s. 43/89

Genopførelse/reparation af
udsigts og/eller skydetårne i
Holmegaard Mose.

Det lokalvalgte medlem havde meddelt, at han ikke kunne give møde.

Der fremlagdes:

- Skrivelse af 18. maj 1989 fra Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret.

For Brattingsborg og Holmegaard Godskontor mødte F. A. Lassen, Christian Lassen og godsinspektør Busse.

For Storstrøms amtskommune mødte Iver Matzen og David Trier Frederiksen.

For Holmegaard kommune mødte Henrik Wejdling.

Endvidere mødte Conny Nielsen (jagtlejer), Jan Saaby (jagtlejer) og Benny Jørgensen, Fensmark Skov.

Ejerrepræsentanterne og jagtlejerne redegjorde for de omhandlede tårnes brug, tilstand og placering.

Iver Matzen bemærkede, at tårnene ikke er omtalt i Overfredningsnævnets kendelse af 30/10 1987. Landskabskontoret var af den opfattelse, at de tårne, som eksisterede på fredningstidspunktet må anses for lovlige i relation til fredningen, således at vedligeholdelse og fornyelse af tårnene er lovlig, ihvertfald så længe placeringen er uændret.

Et udsigts og/eller skydetårn blev besigtiget.

F. A. Lassen bemærkede, at godskontoret ville foranledige, at tårnene blev indtegnet på et kort, som fremsendes til landskabskontoret.

Sagen udsat herpå.

Ulf Andersen.
fmd.

JUR/bk

Fremsendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Storstrøms amts nordlige fredningskreds.

Vordingborg, den 21. juni 1989.

Ulf Andersen.
fmd.

Udskriften er sendt til:

Brattingsborg og Holmegaard Godskontor, 4684 Holme-Olstrup,

Holmegaard kommune, Elmevej 1, Fensmark, 4700 Næstved,

Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret, Parkvej 37, 4800 Nyk. F.,

Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.,

Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm.

07719.000

OVERFREDNINGSNÆVNET

REG. NR.

Slotsmarken 15 BJ/ic
2970 Hørsholm
Telefon 45 76 57 18

Brattingsborg og Holmegård
Godskontor
4684 Holme-Olstrup

Den 04.10.89
J.nr. 2635/85-1/89

Vedr. oprensning af en grøft i Holmegårds Mose.

Fredningsnævnet for Storstrøms Amts Nordlige Fredningskreds har den 19. juni 1989 truffet afgørelse om, at en påtænkt oprensning af grøften langs Midtervejen i Holmegårds Mose ikke er i strid med Overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987 om fredning af Holmegårds Mose og derfor ikke kræver nogen dispensation fra fredningen.

Denne afgørelse har Danmarks Naturfredningsforening påklaget til Overfredningsnævnet med påstand om, at oprensning af grøften kræver dispensation, og at dispensation ikke bør meddeles.

Ved Overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987 om fredning af Holmegårds Mose bestemmes det, at fredningen har til formål bl.a. at genskabe og opretholde de landskabelige og naturvidenskabelige værdier i mosen, herunder navnlig i højmossearealerne. Det fredede område skal derfor bevares i dets nuværende tilstand, hvis ikke andet er bestemt, jfr. afgørelsens § 2.

Det bestemmes endvidere, at arealer, som henligger udyrkede, skal bevares i naturtilstand, og at skovdriften på de træbevoksede arealer skal foregå ved naturlig selvforyngelse og selektiv hugst.

Storstrøms Amt, Landskabskontoret, har over for Fredningsnævnet udtalt, at den

adsn1211/5-0004

skovdrift, der kan finde sted i området, må ske under de forudsætninger, som forholdene på stedet - herunder afvandingsforholdene - tilsiger på fredningstidspunktet. At grøften tidligere for ca. 20 år siden tjente som afstrømningskanal for glasværket og derfor dengang jævnligt blev oprenset er uden betydning i denne sammenhæng.

Amtet er ikke enig med Holmegård Gods i, at det er bundkoten i Skelgrøften (hvortil Midtervejsgrøften har udløb), der bestemmer afvandingsforholdene. En oprensning af grøften vil medføre en væsentlig hurtigere afstrømning fra mosen med den følge, at vandstanden om foråret hurtigere bliver bragt ned, og mosen om sommeren på grund af fordampning bliver mere tør. Under hensyn til fredningens formål bør der derfor ikke tillades indgreb, der forbedrer afstrømningsforholdene.

I sin afgørelse har Fredningsnævnet herefter udtalt, at spørgsmålet om eventuel oprensning af grøften er uomtalt i Overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987. Som følge heraf findes det betænkeligt alene på baggrund af afgørelsens § 2 at statuere, at den ansøgte oprensning, der efter det oplyste alene tilsigter en almindelig vedligeholdelse af grøften, er i strid med fredningsafgørelsen og dermed kræver dispensation. Nævnets afgørelse beror således på en ren juridisk fortolkning af fredningsafgørelsen.

Danmarks Naturfredningsforening har i sin klageskrivelse udtalt, at en afgørende forudsætning for at bevare højmosens økologiske system er, at vandstanden i mosen ikke sænkes. Tilgroningen med træer og buske er tiltaget i de senere år, og tillades den ansøgte oprensning, vil denne udvikling yderligere tage fart.

Skov- og Naturstyrelsen har udtalt, at selv om Overfredningsnævnets fredningsafgørelse ikke udtrykkeligt forbyder oprensning af eksisterende grøfter, må Styrelsen dog mene, at en oprensning af grøften er i strid med fredningens formål, nemlig at genskabe og opretholde navnlig højmossearealerne. En oprensning af grøften vil efter Styrelsens opfattelse fremme vandafstrømningen fra moseområdet og dermed indirekte true højmossearealerne. Styrelsen henstiller derfor, at Danmarks Naturfredningsforenings klage tages til følge.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Under Overfredningsnævnets behandling af fredningssagen for Holmegårds Mose blev der fra fredningsmyndighedernes side fremsat ønske om, at fredningen skulle give mulighed for at hæve vandstanden i mosen. Overfredningsnævnet afviste ikke, at en vandstandshævning kunne være et egnet middel som led i plejen af højmoserealerne, eller at den ville være gavnlig for genskabelse og bevaring af højmosens særlige plantesamfund. Da der imidlertid ikke under sagen var tilvejebragt sådanne oplysninger, at der med tilstrækkelig sikkerhed ville kunne træffes bestemmelse om, hvilke foranstaltninger til en vandstandsregulering, der måtte foretages, bestemte Overfredningsnævnet, at der ikke ved fredningsafgørelsen burde tillades nogen regulering af vandstanden i mosen.

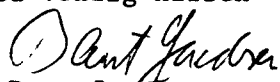
Overfredningsnævnet tilkendegav hermed, at fredningen i hvert fald skulle sikre, at mosens tilstand, herunder navnlig med hensyn til vandstandsforholdene på det tidspunkt, hvor fredningen blev gennemført, burde fastholdes, jfr. således fredningsbestemmelsernes § 2, hvorefter det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand, hvis ikke andet er bestemt. Bestemmelsen skal forstås på den måde, at der ikke må foretages foranstaltninger, der har den virkning, at mosens tilstand ændres, medmindre Fredningsnævnet meddeler en dispensation efter fredningsbestemmelsernes § 8.

Da vandstanden i mosen er af afgørende betydning for, hvordan mosens naturtilstand udvikler sig, og da oprensning af grøften, der efter det oplyste ikke har været oprenset i en længere årrække, netop tilsigter en væsentlig forbedret afvanding af mosen, kræver foranstaltningen således dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Da grøften tidligere med vekslende mellemrum har været oprenset, da oprensning af grøften har betydning for den skovdrift og jagtudøvelse i mosen, som er tilladt ved fredningen, og for den nødvendige færdsel i den forbindelse, og da oprensningen allerede er udført i tillid til Fredningsnævnets udtalelse om, at det ikke var i strid med fredningsbestemmelserne og dermed ikke krævede dispensation, må Overfredningsnævnet efter omstændighederne godkende den foretagne oprensning af Midtervejsgrøften i Holmegårds Mose.

I sagens behandling har deltaget 10 af Overfredningsnævnets medlemmer. Afgørelsen er enstemmig.

Med venlig hilsen

Bent Jacobsen
viceformand

År 1990 den 21. marts kl. 10.45 afholdt nævnet besigtigelse i Holmegaard Mose.

til stede var nævnets formand, dommer Ulf Andersen, det amtskommunale medlem Vagn Hansen og det kommunale medlem Jørgen Knudsen.

Der foretoges

Fr.s. 28/90

Plejeforanstaltninger i Holmegaard Mose jf. § 6 i Overfredningsnævnets kendelse af 30/10 1987.

Der fremlagdes:

- Pleje- og stiplan for Holmegaard Mose.
- Skrivelse af 13/3 1990 fra Juellinge og Holmegaard Godskontor.

Overfredningsnævnets kendelse vedr. fredning af Holmegaard Mose var til stede.

Ejeren, Christian D. Lassen og dennes fader F. A. Lassen var mødt sammen med skovrider Anders Petersen.

For Storstrøms amtskommune mødte landskabschef Iver Matzen.

For Holmegaard kommune mødte Henrik Wejdling.

Repræsentanterne fra Danmarks Naturfredningsforening Birte Holst og Kaj Nielsen kunne ikke deltage i besigtigelsen.

Vagn Hansen oplyste på forespørgsel, at han fra 1/1 1990 var blevet medlem af teknisk udvalg i Storstrøms amtskommune. Han havde ikke på noget tidspunkt deltaget i behandlingen af den foreliggende pleje- og stiplan for Holmegaard Mose.

Ingen af de mødte ville gøre gældende, at Vagn Hansen var inhabil til at deltage i behandlingen af nærværende sag.

Der foretoges besigtigelse af området i Holmegaard Mose, hvor der var fældet birkeskov.

Christian D. Lassen og F. A. Lassen redegjorde med udgangspunkt i godskontorets skrivelse af 13/3 1990 for godsets stilling til de iværksatte plejeforanstaltninger. Man mente for så vidt at der ikke var indgået nogen aftale med Storstrøms amtskommune om en plejeplan for mosen, og man krævede at arbejdet straks standses, og at der iværksættes nye drøftelser med amtet.

Iver Matzen fastholdt, at der var aftalt en pleje- og stiplan med godskontoret. Landskabskontoret kunne ikke acceptere, at man standsede rydningen på nuværende tidspunkt. Entreprenøren ville på mandag kunne indsætte en maskine på gummilarvefodder, som kun havde den halve belastning på mosen set i forhold til de hidtil anvendte maskiner.

Christian D. Lassen og F. A. Lassen henstillede, at man lod de fældede birketræer blive liggende indtil det var muligt efter en længere frostperiode at transportere dem ud af mosen uden at beskadige denne eller vejene.

Iver Matzen tilkendegav, at der her i foråret 1990 ikke vil ske yderligere fældning af birkeskov.

Efter drøftelse enedes parterne om at udslæbning og forarbejdning af birketræerne skal være afsluttet senest den 26. april 1990. Der var endvidere enighed om, at vejene skulle retableres under anvendelse af vedflis eller med andet af godskontoret godkendt materiale. Der sker ikke i dette forår yderligere fældning eller skovning af birketræer. Der var endvidere enighed om, at der indenfor det område, hvor der var fældet birketræer, kunne etableres en oparbejdningsplads, hvor træet kan savet til brænde og toppene hugges til flis. Landskabskontoret og ejeren af mosen ville herefter forhandle om en detaljeret pleje- og stiplan for Holmegaard Mose.

Sagen sluttet.

Ulf Andersen.
fmd.

JUR/bk

Fremsendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Storstrøms amts nordlige fredningskreds.

Vordingborg, den 27. marts 1990.

Ulf Andersen.
fmd.

Udskriften er sendt til:

Holmegaard Godskontor, Holmegaardsvej 71, 4634 Holme-Olstrup,
Holmegaard kommune, Holmegaardsvej 4, 4700 Næstved,
Storstrøms amtskommune, landskabskontoret, Parkvej 37, 4800 Nyk. F.,
Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm,
Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.

UDSKRIFT

AF

FORHANDLINGS PROTOKOL FOR FREDNINGSNÆVNET I

STORSTRØMS AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS

År 1990 den 17. april foretoges på dommerkontoret i Vordingborg af formanden for fredningsnævnet, dommer Ulf Andersen
Fr.s. 43/89 Genopførelse/reparation af udsigts- og/eller skydetårne i Holmegaard Mose.

Der fremlægdes:

- Skrivelse af 30/3 1990 fra kammerherre F. A. Lassen, hvoraf fremgår, at krav på ret til etablering af de som nr. 6, 7 og 14 på kortmateriale angivne tårne frafaldes.

Det tidligere fremlagte var til stede.

Formanden bemærkede, at sagen havde været drøftet med nævnets øvrige medlemmer, Vagn Hansen og Jørgen Knudsen, og at der var enighed om, at de tårne, som eksisterede på fredningstidspunktet i relation til fredningen må anses for lovlige. Der var endvidere enighed om, at der kan ske en vedligeholdelse og fornyelse af tårnene så længe placeringen er uændret.

Nævnet godkendte herefter i relation til fredningskendelsen følgende tårne angivet med numre som på landskabskontorets kort- og billedmateriale (billeder optaget den 21/8 1989):
nr. 1-5, 8, 10 og 12 og i relation til naturfredningslovens § 47 nr. 13.

Ulf Andersen.
fmd.

JUR/bk

27 APR. 1990

sendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Nævnets afgørelse kan inden 4 uger efter denne skrivelser modtagelse indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse samt de i naturfredningslovens § 58 nævnte myndigheder m.fl.

Fredningsnævnet for Storstrøms amts nordlige fredningskreds.

Vordingborg, den 26. april 1990.

Ulf Andersen.
fmd.

Udskriften er sendt til:

Brattingsborg og Holmegaard Godskontor, 4684 Holme-Olstrup,

Holmegaard kommune, Elmevej 1, Fensmark, 4700 Næstved,

Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret, Parkvej 37, 4800 Nyk. F.,

Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm,

Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.

U D S K R I F T

AF

- 8 MAJ 1991

FORHANDLINGSPROTOKOL FOR FREDNINGSNÆVNET I
STORSTRØMS AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS

År 1991 den 2. maj kl. 13.30 afholdt nævnet møde på Juellinge og Holmegaard Godskontor.

Til stede var nævnets formand, dommer Ulf Andersen, det amtskommunele medlem Vagn Hansen og det lokalvalgte medlem Jørgen Knudsen.

Der foretoges:

Fr.s. 10/91 Ansøgning om godkendelse af plejeforanstaltninger i Holmegaard Mose jf. § 6, stk. 4 i kendelse afsagt den 30/10 1987 af Overfredningsnævnet.

Der fremlagdes:

- Skrivelse af 11/2 1991 med bilag fra Storstrøms amt, landskabskontoret.
- Kopi af nævnets skrivelse af 19/2 1991.
- Skrivelse af 15/3 1991 fra adv. Søren Lundsgaard.

Overfredningsnævnets kendelse af 30/10 1987 og akterne i fr.s. 28/90 var til stede.

For og med ejeren, Christian D. Lassen mødte adv. Søren Lundsgaard.

For Storstrøms amtskommune mødte landskabschef Ivar Matzen, afdelingsleder Søren Poulsen og biolog Jan Steen Andersen.

For Holmegaard kommune mødte Henrik Wejdling.

For Danmarks Naturfredningsforening mødte Birthe Holst og Kai Nielsen.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 1711/5-0004
Akt. nr. 11.

Bik. ✓

LUS
JH

Nævnets formand redegjorde for mødets formål.

Herefter drøftedes med udgangspunkt i amtskommunens udkast, dateret november 1990, plejeplanen for mosen.

Ad pkt. 1-4:

Ejeren og adv. Lundsgaard anførte, at plejeplanen kun skal befatte sig med selve naturplejen, idet Overfredningsnævnets kendelse af 30/10 1987 er bestemmende for fredningens omfang.

Ivar Matzen bemærkede, at pkt. 1-4 er af oplysende og beskrivende karakter til brug for sagens parter. Hertil kommer, at det er kutyme at medtage disse punkter i plejeplaner.

Nævnet finder ikke, at der imod ejerens protest i plejeplanen skal medtages de omhandlede punkter. Der foretages alene en henvisning til Overfredningsnævnets kendelse, som vedlægges plejeplanen.

Ad pkt. 5.1:

Adv. Lundsgaard anførte, at ejeren er af den opfattelse, at der u-hjemlet og uden ejerens samtykke er foretaget rydning af rigkøret, men at ejeren kan akkviescere ved formuleringen.

Ad pkt. 5.2:

Adv. Lundsgaard bemærkede, at dette punkt er overflødigt og unødvendigt, idet der kan henvises til Overfredningsnævnets kendelse.

Ivar Matzen anførte, at punktet er medtaget, da det virker oplysende og beskrivende for sagens parter.

Nævnet finder ikke, at punktet imod ejerens protest skal medtages i plejeplanen.

Ad pkt. 5.3:

Adv. Lundsgaard bemærkede, at punktet bør udgå, da det er uden betydning for plejeplanen.

Ivar Matzen fandt, at punktet af historiske grunde bør medtages.

Nævnet finder ikke, at punktet imod ejerens protest bør medtages i plejeplanen.

Ad pkt. 5.4:

Ivar Matzen bemærkede, at der er et behov for efterpleje i form af behandling af stødsrud og frøspiring.

Ad pkt. 5.4.1.1:

Adv. Lundsgaard og ejeren anførte, at der af hensyn til freden i mosen lægges afgørende vægt på, at den tidsmæssige udstrækning af dette arbejde begrænses mest muligt.

Ivar Matzen bemærkede, at arbejdet om nødvendigt kan begrænses til perioden maj - juli.

Ejeren bemærkede, at han fandt denne tidsperiode for lang.

Adv. Lundsgaard bemærkede, at arbejdet af hensyn til en nænsom udførelse skal foretages af landskabskontorets folk, der ikke arbejder på akkord.

Ivar Matzen bemærkede, at amtet har svært ved at afse mandskab hertil, og at man derfor må have muligheden for at rekvirere fremmed arbejdskraft til at udføre arbejdet på amtskommunens ansvar.

Ejeren anførte, at arbejdskørsel, hvis dette er nødvendigt, må kunne ske ad "Hulvejen".

Ivar Matzen oplyste, at den omhandlede østlige skovvej i Fensmarks-
ven ikke er beliggende i det fredede område, og at det kan være nød-
vendigt, hvis der ikke kan opnås en ordning med ejeren, at foretage
ekspropriation.

Nævnet finder, at efterplejen, der begrænses til perioden 1/5 - 31/7,
kan udføres af amtskommunens egne folk og/eller - på amtets ansvar -
entreprenører. Sætningen "Vejforbindelsen fra der arbejdes" ud-
går.

Ad pkt. 5.4.1.2:

Ejeren og dennes adv. Søren Lundsgaard protesterede imod, at der etab-
leres kreaturhold i mosen. Dette er i strid med § 4 i Overfrednings-
nævnets kendelse.

Biolog Jan Steen Andersen anførte, at det er en erfaring, at afgræs-
ning med får kan virke fremmede for opnåelse af ligevægt mellem blå-
top og lyng. Der er ikke aktuelle planer herom. Amtet vil i påkommende
fald søge fredningsnævnet om den fornødne dispensation. Det bestrides,
at fåregræsning er i strid med fredningskendelsen.

Nævnet finder, at der bør gives amtskommunen mulighed for ved hjælp af
afgræsning med får som led i plejeplanen at retablere en ligevægt mel-
lem blåtop og lyng. Der findes således i § 6 at være fornøden hjemmel
hertil, idet det forudsættes, at der ved hegning ansøges om dispensa-
tion. Dette punkt findes herefter at kunne medtages i plejeplanen.

Ad pkt. 5.4.2:

Adv. Lundsgaard anførte, at tidsperioden er for lang og henviste ved-
rørende arbejdskørsel til det under pkt. 5.4.1.1 anførte.

Ivar Matzen bemærkede, at amtet efter omstændighederne kunne begrænse
perioden til maj - juli.

Nævnet finder, at efterplejen kan begrænses til perioden 1/5 - 31/7. Såfremt arbejdskørsel skal ske på veje udenfor det fredede område, må fornødent samtykke indhentes hos ejeren, således at punktet formuleres i overensstemmelse hermed.

Ad pkt. 5.4.3:

Adv. Lundsgaard, der bemærkede, at amtets forslag til rydning af højmosen er meget ambitiøst, fremlagde forslag til ændret formulering. Han oplyste, at der ved den foreslåede formulering er taget udgangspunkt i en konkret plejeplan vedrørende en mose i Vestsjællands amt. Rydningen må foretages af amtets mandskab uden brug af kørende materiel, idet dog jernhest kan benyttes. I det omfang oparbejdningspladser eller oplagspladser er beliggende udenfor det fredede område kan disse ikke omfattes af plejeplanen. Tilsvarende er gældende med hensyn til vejadgangen. Af hensyn til freden i mosen må afhentningen af brænde og arbejdskørslen med udbringningen begrænses mest muligt.

Ivar Matzen bemærkede, at det er urealistisk og økonomisk uforsvarligt - bortset fra kær 51 - at lade det skovede materiale bære ud. Det er derfor nødvendigt at benytte skovningskøretøjer med lavt fladetryk, oftest med lavere fladetryk end mennesker. Om vejadgangen henviste han til det under pkt. 5.4.1.1 anførte. Amtet er indstillet på at begrænse perioden for afhentning af brænde til september måned og rydningsperioden til 1/9 - 15/10 og 1/1 - 30/4.

Nævnet finder, at brændeafhentningen bør begrænses til september måned og at rydningen foretages i perioden 1/9 - 15/10 og 1/1 - 30/4. Man finder endvidere at kunne tiltræde, at der anvendes specielle skovningskøretøjer med lavt fladetryk. Sætningerne "Der anlægges (9. afsnit) ... Fensmark skov", "På kortet (10. afsnit) ... og maskiner" og "Der kan (13. afsnit) ... af mosen" udgår.

Ad pkt. 5.4.4:

Adv. Lundsgaard bemærkede, at den tidsmæssige udstrækning må kunne begrænses. Vedrørende vejadgang henvistes til bemærkninger ad pkt. 5.4.1.1.

Ivar Matzen bemærkede, at perioden kunne begrænses til 1/9 - 15/10 og 1/1 - 30/4. Med hensyn til vejadgangen henvises til bemærkninger ad pkt. 5.4.1.1.

Nævnet finder, at perioden kan begrænses til perioden 1/9 - 15/10 og 1/1 - 30/4 som tilbudt af amtet. Sætningen "Det forudsættes ... under rydningsarbejdet" udgår.

Ad pkt. 5.4.5:

Adv. Lundsgaard anførte, at der heri indeholdes en henskydelse af en bemyndigelse til amtet, hvilket er klart uholdbart. Landskabskontoret må i stedet i plejeplanen angive hvilke træer og buske, der ønskes ryddet.

Ivar Matzen anførte, at dette vil medføre, at fredningsnævnet skal tage stilling til konkrete rydningstiltag, hvis enighed ikke kan opnås. Bemyndigelse tænkes kun anvendt i ganske særlige tilfælde.

Nævnet finder af de af ejeren anførte grunde, at såfremt der ikke kan opnås enighed mellem ejeren og amtet må rydning kun foretages, hvis fredningsnævnet godkender dette. Punktet må derfor omformuleres i overensstemmelse hermed.

Ad pkt. 6 b:

Adv. Lundsgaard protesterede herimod og henviste til bemærkningerne ad pkt. 5.4.1.1.

Ivar Matzen fastholdt, at amtet må have mulighed for at anvende entreprenører og henviste til bemærkninger ad pkt. 5.4.1.1.

Nævnet finder af de af amtet anførte grunde, at plejeforanstaltninger kan udføres af egne folk og/eller - på amtets ansvar - entreprenører.

Nævnets tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 5 år.

Ulf Andersen.

fmd.

JUR/bk

Fremsendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Nævnets afgørelse kan inden 4 uger efter denne skrivelses modtagelse indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse samt de i naturfredningslovens § 58 nævnte myndigheder m.fl.

Tilladelsen kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage iværksat kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre afgørelsen stadfæstes af Overfredningsnævnet.

Fredningsnævnet for Storstrøms amts nordlige fredningskreds.
Vordingborg, den 7. maj 1991.

Ulf Andersen.

fmd.

Udskriften er sendt til: —

Hr. Christian D. Lassen, Holmegård Gods, Holmegårdsvej 71, 4684 Holme-
Olstrup.

Adv. Søren Lundsgaard, Frederiksholms Kanal 20, 1220 København K.

Holmegaard kommune, Holmegårdsvej 4, 4700 Næstved.

Storstrøms amtskommune, Landskabskontoret, Parkvej 37, 4800 Nyk. F.

Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm.

Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K.

21 MAJ 1991

U D S K R I F T
AF
FORHANDLINGSProtokol for Fredningsnævnet i
Storstrøms Amts Nordlige Fredningskreds

År 1991 den 17. maj foretoges på dommerkontoret i Vordingborg af for-
manden for fredningsnævnet, dommer Ulf Andersen.

Fr.s. 10/91 (fortsat)

Ansøgning om godkendelse af plejeforanstalt-
ninger i Holmegaard Mose jf. § 6, stk. 4 i
kendelse afsagt den 30/10 1987 af Overfred-
ningsnævnet.

Ingen mødt eller tilsagt.

Nævnets formand bemærkede, at - i overensstemmelse med parternes
telefoniske tilkendegivelse - ændres pkt. 5.4.4 således, at perioden
for plejeforanstaltninger begrænses til 1/5 - 31/7.

Ulf Andersen.

fmd.

JUR/bk

Fremsendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Storstrøms amts nordlige fredningskreds.
Vordingborg, den 17. maj 1991.

Ulf Andersen.

fmd.

OVERFREDNINGSNÆVNET

Slotsmarken 15
2970 Hørsholm
Telefon 45 76 57 18 BJ/1h

Advokat Søren Lundsgaard
Frederiksholms Kanal 20
1220 København K

19. december 1991

J.nr. 2635/85-1/91

Vedr. Plejeforanstaltninger i Holmegård Mose.

Fredningsnævnet for Storstrøms Amts Nordlige Fredningskreds har den 2. maj og 17. maj 1991 med visse ændringer godkendt en plejeplan for Holmegård Mose, der er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987 om fredning af Holmegård Mose.

Ved skrivelse af 3. juni 1991 har De som advokat for ejeren af Holmegård Mose, godsejer Christian D. Lassen, indbragt fredningsnævnets afgørelse for Overfredningsnævnet for så vidt angår spørgsmålet om plejens tidsmæssige udstrækning og spørgsmålet om adgangen for Storstrøms Amt til at etablere fårehold i en del af Holmegård Mose.

I Overfredningsnævnets fredningsafgørelse fra 1987 udtales det bl.a., at Holmegård Mose både landskabeligt og naturvidenskabeligt er af en sådan kvalitet, at området bør bevares og underkastes den fornødne pleje. Fredningskravene og behovet for pleje er især knyttet til højmossearealerne i områdets vestlige del samt til de forskellige kærtyper omkring de tidligere tørvegrave, områder der især er truet af bl.a. kraftig tilgroning. Overfredningsnævnet besluttede derfor, at der til supplerings af de generelle beskyttelsesbestemmelser i Naturfredningsloven skulle pålægges området fredningsbestemmelser, der gav mulighed for at foretage naturpleje til sikring af de landskabelige og naturvidenskabelige værdier.

20 1211/5-0004, 16

Lus
JH

I overensstemmelse hermed blev der under fredningsbestemmelsernes § 6, Naturpleje, indsat følgende bestemmelser:

"Til opfyldelse af fredningens formål udarbejdes en samlet plejeplan. Planen udarbejdes af Storstrøms Amt i samråd med ejeren.

Plejeplanen skal fortrinsvis omfatte de egentlige mosearealer, herunder det på fredningskortet viste højmosseareal, hvor al træbevoksning kan forlanges ryddet.

Ejeren har ret til selv at udføre den i planen bestemte pleje. Hvis ejeren ikke selv ønsker at foretage plejen, kan Storstrøms Amtsråd foretage plejen. Amtsrådets pleje sker uden udgift for ejeren. Et eventuelt nettooverskud ved plejen tilfalder ejeren.

Hvis der ikke kan opnås enighed om plejeplanens indhold, kan pleje kun iværksættes, hvis fredningsnævnet godkender plejeplanen."

I august 1989 udarbejdede Storstrøms Amt, Landskabskontoret en plejeplan, som på et efterfølgende møde blev gennemgået med ejeren. Det blev aftalt, at plejearbejdet først skulle påbegyndes den 13. december 1989 og i de efterfølgende måneder blev der udført førstegangspleje på ca. 20 ha højmose og 1,8 ha rigkær. Denne førstegangspleje blev afsluttet den 27. april 1990.

På et møde den 4. april 1990 mellem ejeren og amtet blev det aftalt, at amtet skulle fremsende en ny plejeplan inden 1. september 1990. Amtet fremsendte herefter et forslag til en ny plejeplan til forhandling med ejeren. Under forhandlingerne er plejeplanen blevet ændret på flere punkter, men uanset dette er det ikke lykkedes for amtet og ejeren at blive enige om plejeplanen.

Storstrøms Amt har derfor den 11. februar 1991 forelagt det nævnte forslag til plejeplan af november 1990 for fredningsnævnet med anmodning om godkendelse af plejeplanen. Amtet har i sin ansøgning henvist til, at det af hensyn til kontinuiteten i plejen er vigtigt, at der allerede i vækstsæsonen 1991 kunne blive udført efterpleje på de allerede ryddede arealer, hvor

der trods brug af stødsmøringsmidler er kommet en del genvækst. Amtet har oplyst, at ejeren har modsat sig den ønskede efterpleje under henvisning til, at der skulle laves en ny plejeplan.

Fredningsnævnet har om plejens tidsmæssige udstrækning bestemt, at efterpleje af højmose og af rigkåret (kær nr. 40) i form af bekæmpelse af stødskud og frøplanter kun må ske i perioden 1. maj til 31. juli, og at yderligere rydning af bevoksning på højmosen kan foretages i perioden 1. september til 15. oktober og 1. januar til 30. april. Nævnet har desuden bestemt, at der bør gives amtet mulighed for ved hjælp af afgræsning med får som led i plejeplanen at genskabe en ligevægt mellem Blåtop og Lyng på højmosen. Nævnet har i den forbindelse udtalt, at der i § 6 i Overfredningsnævnets fredningsafgørelse (bestemmelsen om naturpleje) findes at være fornøden hjemmel hertil, idet det forudsættes, at der ansøges om dispensation til opsætning af fornødne hegn.

Fåregræsning på en del af højmosen kan herefter finde sted primært i den tørre del af sommerhalvåret (juni, juli, august og september).

I Deres klage har De anført, at denne adgang til plejeaktivitet praktisk taget året rundt efter ejerens opfattelse strider afgørende mod behovet for og hensynet til freden i mosen. De har derfor for ejeren principalt begæret plejeplanens bestemmelser ændret således, at efterplejen begrænses til juli måned, og således at rydning begrænses til perioden 20. januar til 20. marts.

For det tilfælde, at Overfredningsnævnet måtte finde, at vejrlig eller andet kan nødvendiggøre adgang til pleje også uden for ovennævnte periode, har De subsidiært påstået, at plejens tidsmæssige udstrækning bør begrænses således, at efterplejen kan foregå over ialt 30 dage inden for perioden 1. maj til 31. juli, og at rydning kan foregå over ialt 60 dage inden for perioden 1. september til 15. oktober og 1. januar til 30. april.

De har endvidere klaget over, at fredningsnævnet har tilladt, at dele af højmosearealet afgræsses med får som led i plejen. De har i den forbindelse anført, at det er ejerens opfattelse, at etablering af fårehold strider mod § 4 i Overfredningsnævnets fredningsafgørelse, og at indhegning og

i det hele taget inddragelse af en så betydelig del af det fredede areal til fårehold vil udgøre et alt for voldsomt indgreb i forhold til de fredede interesser, dyrelivet, jagten og ejerens ejendomsret.

Storstrøms Amt, Landskabskontoret, har i anledning af klagen udtalt, at amtets adgang til at foretage pleje i mosen inden for de perioder, som fredningsnævnet har godkendt, må fastholdes idet en yderligere tidsmæssig begrænsning, som ønsket af ejeren, vil volde uforholdsmæssigt store vanskeligheder for amtet med hensyn til at skulle tilrettelægge og udføre plejen og medføre væsentlige merudgifter hertil.

Med hensyn til fåreafgræsning som middel til at genskabe og pleje en højmosse har amtet udtalt, at man har gode erfaringer hermed fra pleje af andre moselokaliteter såvel her i landet som i Tyskland. Selvom der ikke er aktuelle planer om fåregræsning, da den rigtige fårerace for tiden ikke findes i Danmark, må amtet dog fastholde ønsket om, at fåregræsning bør indgå som en mulighed i plejeplanen. Ønsket om græsning er ifølge amtet medtaget i plejeplanen, da ejeren ønskede alle fremtidige plejetiltag beskrevet, for så vidt de kunne komme på tale inden for rammerne af fredningsafgørelsen.

Overfredningsnævnet har i anledning af klagen forelagt sagen for Skov- og Naturstyrelsen, der har udtalt, at styrelsen for så vidt angår plejens tidsmæssige udstrækning er enig med ejeren i, at der ikke bør foretages pleje året rundt i mosen. Da der er tale om et EF-fuglebeskyttelsesområde, bør hensynet til fuglene og deres yngletid veje tungest, således at pleje i mosen begrænses til perioden 1. august til 15. oktober samt 1. januar til 20. marts.

Med hensyn til adgangen til fårehold er det styrelsens opfattelse, at fåregræsning principielt bør kunne finde sted som et forholdsvist effektivt og naturvenligt plejetiltag som sikring mod uønsket trævækst og tilgroning iøvrigt i mosen.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Det er af afgørende betydning for opfyldelsen af fredningens formål, at der udføres den nødvendige pleje navnlig af højmossearealerne. Plejeindsatsen

bør imidlertid finde sted på en sådan måde, at de øvrige fredningsinteresser, som også er repræsenteret i Holmegård Mose, ikke skades eller forringes væsentligt derved, ligesom ejerens interesser i jagten ikke bør forringes unødigt i forbindelse med udførelsen af plejen.

Overfredningsnævnet er derfor enig i, at plejens tidsmæssige udstrækning bør begrænses sådan, som Skov- og Naturstyrelsen har anbefalet, d.v.s. at rydning og efterbehandling kun må ske i perioden 1. august til 15. oktober samt 1. januar til 20. marts.

Da afgræsning med får efter det, som er oplyst i denne sag og efter det, som Overfredningsnævnet har kendskab til fra behandlingen af andre fredningssager, generelt må anses som en velegnet foranstaltning til at vedligeholde en ønsket naturtilstand på arealer, der efter at være ryddet for trævækst, ønskes friholdt for ny trævækst, bør bestemmelserne i plejeplanen om fåreadgræsning fastholdes.

Fredningsnævnets afgørelse om godkendelse af Storstrøms Amts plejeplan for Holmegård Mose ændres derfor alene for så vidt angår ovennævnte punkt om plejens tidsmæssige udstrækning.

I sagens behandling har deltaget 10 af Overfredningsnævnets 11 medlemmer.

Afgørelsen er enstemmig.

Med venlig hilsen

Bent Jacobsen
viceformand

U D S K R I F T

A F

FORHANDLINGS PROTOKOL FOR FREDNINGSNÆVNET I
STORSTRØMS AMT

År 1995, den 1. august foretoges på Dommerkontoret i Vordingborg af formanden for fredningsnævnet, dommer Ulf Andersen.

Fr.s. 15/95

Ansøgning om dispensation fra Overfredningsnævnets afgørelse af 30. oktober 1987 om Holmegård Mose sammenholdt med fredningsnævnets tilladelse af 17. april 1990 til flytning af udsigtstårn nr. 4 i Holmegård Mose fra det åbne højmoseområde til en placering mellem nogle birketræer i det nordvestlige hjørne af det åbne højmoseareal, ca. 400 m. nordvest fra den nuværende placering.

Der fremlagdes:

- brev med bilag fra Storstrøms amt, Natur- og Plankontoret,
- erklæringer fra Danmarks Naturfredningsforening og fra nævnets øvrige medlemmer.

Da nævnets formand ligeledes kunne tiltræde det ansøgte, meddelte nævnet tilladelse hertil, idet der lægges til grund, at tårnet vil være mindre skæmmende, hvis det flyttes, som ansøgt.

Nævnets tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år, jfr. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 3.

Fremsendes idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Nævnets afgørelse kan inden 4 uger efter denne skrivelser modtagelse indbringes for Naturklagenævnet, Vermundsgade 38 B, 2100 København Ø, af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse samt de i naturbeskyttelseslovens § 86 nævnte myndigheder m.fl.

Tilladelsen kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre afgørelsen stadfæstes af naturklagenævnet.

Fredningsnævnet for Storstrøms Amt
Vordingborg, den 1. august 1995.

Ulf Andersen
fmd.

Udskrift er sendt til:

1. Christian D. Lassen, Holmegård, 4684 Holme Olstrup
2. Vener Larsen, Bundgarnet 18, 4780 Stege
3. Jørgen Knudsen, Sibberupvej 4, 4700 Næstved
4. Holmegård kommune, Fensmark, 4700 Næstved
5. Storstrøms Amt, Natur- og plankontoret, Parkvej 37,
4800 Nykøbing F. j.nr. 8-70-51-357-2-1995
6. Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm
7. Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165
København K.
8. Lokalkomiteen for Danmarks Naturfredningsforening i
Holmegård, c/o Poul Erik Friis, Akacievej 87, Fensmark,
4700 Næstved.